

N:o 10.

Af Herr **Ekstedt**: *Angående domkapitlens ombildning.*

Ett af de väsentliga villkoren för att ett samhälle skall befinna sig väl och förblifva fredadt för våldsamma omstörtningar är utan tvifvel att samhällets medlemmar i allmänhet hafva förtroende till dess institutioner. Detta gäller icke allenast på det borgerliga området, utan ock kanske i högre grad på det kyrkliga. Att våra kyrkliga förhållanden lemna åtskilligt öfrigt att önska just med afseende på kyrkoförfattningen och den deraf beroende kyrkliga ordningen, det skall icke den varmaste vännen till vår kyrka och dess ordning bestrida. En väsentlig, för att ej säga väsentligaste orsaken till den oro, som för närvarande genomgår vår kyrka, torde man derföre med skäl böra söka i de brister, man med mera eller mindre sanning i nämnda afseende tyckt sig finna. Vi tro nemligen, att vårt folk i sjelfva verket icke är så raskt, som mången kanske förmodar, att öfvergifva vår evangeliska lära och bekännelse, för hvilken våra fäder så villigt och trofast offrat sitt blod, utan det gäller helt säkert mera författningen och ordningen, om ock i en skicklig ledares hand detta kan användas för att återverka äfven på läran. Den evangeliska kyrkans svaga punkt har dessutom alltid varit författningen. Med detta vete vi väl, att der anden är borta, de bästa institutioner föga hjälpa, likasom ock att anden kan betjena sig af bristfälliga institutioner och uträtta storverk. Det förhåller sig emellertid så lyckligt med vår kyrka, att hon kan förändra sin yttre ordning efter tidsomständigheterna, utan att blifva sina principer otrogna.

Vi ville nu vända uppmärksamheten på kyrkostyrelsen i vårt land och för denna gång särskildt den efter vår uppfattning vigtigaste länken i densamma, nemligen domkapitlet.

Den opinionen torde vara temligen allmän, att nämnda kyrkliga myndighet såväl med afseende på sin sammansättning som med af-

seende på omfånget af dess verksamhet och auktoritet efter nutidens förhållanden är föga tillfredsställande. Att detta ock länge varit känt bevisar det förhållandet, att under de senare decennierna mer än ett förslag till förändring deraf sett dagen.

De väsentligaste bristerna med afseende på dessa myndigheters sammansättning torde vara, att alltför stor olikhet eger rum emellan de olika stiftsstyrelserna, att de för platserna behöfliga kvalifikationerna vid platsernas tillsättning icke närmast afses, hvilket måste hafva till följd att dessa platser kunna intagas af personer, som antingen äro mindre skickliga eller mindre intresserade, hvilket åter är en följd deraf att platserna äro ett bihang till andra platser, vidare att församlingen såsom sådan har vid tillsättningen intet att säga, hvartill kommer att expeditionen, med den utveckling som de dithörande ärendena tagit, är allt för svag.

Såsom känt är, bestå domkapitlen i de begge universitetsstäderna, af vederbörande biskopar och samtliga ordinarie theologie professorer, Stockholms stads konsistorium af samtliga pastorer i hufvudstadens territoriella församlingar, under det att alla öfriga domkapitlens ledamöter utgöras af biskopen, domprosten, der sådan finnes, samt vanligen 6 lektorer vid de högre elementarläroverken i stiftsstäderna. Undantag göra med afseende på antalet Göteborgs domkapitel, der äfven tillkomma de begge pastorerna vid Christina församling, samt Visby, der biskopen endast har 4 lektorer vid sin sida. Under det således ledamöterna i de förstnämnda konsistorierna samtligen äro präster, så är antalet lek-män afgjordt öfvervägande i alla de senare. Kan nu med afseende på de förra med skäl anmärkas, att läroverkens intressen icke kunna anses tillgodosedda, så kan med än mera skäl med afseende på de senare anmärkas, att kyrkans intressen icke äro vederbörligen tillgodosedda. En förändring i den rigtning, att hvarje intresse kommer till sin rätt, är här af behovet synnerligen påkallad. De konsistoriella göromålen hafva ock under tidernas lopp förnämligast till följd af folkskoleväsendets utveckling så tilltagit, att de ovilkorligen kräfva åtminstone några ledamöter som odeladt kunna egna sin tid och sina krafter deråt. Om så ordnas, skulle utan tvifvel den i våra dagar tillkomna folkskoleinspektörsinstitutionen, såsom varande af tillfällig natur, kunna indragas. Domkapitlen skulle väl vara de naturligaste inspektörerna. Ännu ett skäl, hvarföre en förändring i dessa embetsverks sammansättning är nödig, är det, att det icke tyckes blifva något allvar med att tillgodose de hårdt ansträngde tjenstemännens vid dessa verks expedition stora behof af någon löneförbättring. Det kan visser-

ligen icke vara så angenämt att under närvarande omständigheter framkomma med sådana framställningar, men det är icke heller rättvist att låta somliga, kanske de mest ansträngda embetsmännen i riket, blifva helt och hållet negligerade. Det förhåller sig nemligen med afseende på dessa tjänstemäns löneförhållanden så, att i det stift, under tecknad tillhör, presterskapet nödgats under en lång följd af år åtaga sig en ganska betydlig extra beskattning till konsistorii notarie, amanuens och till och med dess vaktmästare, för att det icke skulle blifva dem omöjligt att existera. Måne sådant är staten värdigt? Detta i förbigående.

Om domkapitlens sammansättning så ordnas, att de med gemensam chef komma att arbeta på två afdelningar, så tror jag att de antyddas olägenheterna skola försvinna och dessa myndigheter kunna blifva hvad de böra vara: kyrkans och skolans mest betydande organer och målsmän.

På grund häraf föreslås, att domkapitlet, då de handlägga kyrkans och folkskolans ärender, skola bestå af följande ledamöter: 1:o biskopen såsom ordförande, 2:o domprosten, der sådan finnes, såsom vice ordförande, dock att i de begge universitetsstäderna i stället för domprosten, träder den af teologie fakultetens professorer som fakulteten inom sig utser; 3:o en af stiftets presterskap bland stiftets pastorers vald prestman; 4:o en af stiftets pastorater bland stiftets pastorers genom elektorers vald prestman; 5:o en af Kongl. Maj:t nämnd juridiskt bildad person, som med biträde af nödig notariepersonal ansvarar för alla expeditioner och sålunda motsvarar den nuvarande konsistorienotarien, med den skilnaden blott, att han äfven deltagar i öfverläggningar och beslut. Der domprost icke finnes, bör tillkomma en af Kongl. Maj:t på vederbörande biskops förslag nämnd prestman.

Såsom styrelse åter för elementarläroverken vare domkapitlet sammansatta af 1:o biskopen såsom ordförande, 2:o stiftsstadens rektor såsom vice ordförande, 3:o en af Kongl. Maj:t på förslag af vederbörande biskop nämnd, vid stiftets elementarläroverk anställd lektor; 4:o en af samtliga ordinarie lärare vid stiftets elementarläroverk vald lektor eller adjunkt; 5:o samma förr omnämnde af Kongl. Maj:t nämnde juridiskt bildade person, som ansvarar för expeditionen.

Hvad aflöningen beträffar till de under de tre sista momenten upptagne ledamöterna, så måste det, så länge vi hafva en statskyrka, naturligtvis tillkomma staten, helst den vid presterskapets lönerogleringar varit i tillfälle att göra åtskilliga indragningar och besparingar, som här lämpligen kunde användas och väl meningen icke lär kunna vara att, såsom hittills i det närmaste skett, få allt det arbete som till-

kommer ett sådant embetsverk utfördt gratis. För de valda elementarlärarne behöfdes dock naturligtvis endast måttliga arvoden, då de ingalunda behöfde afgå från deras förut innehafvande tjenst. Den här föreslagna ombildning är ock af natur att utan synnerlig rubbning af det bestående och nästan när som helst kunna genomföras, då naturligen notarieerne till en början kunna företräda den juridiske ledamotens plats.

Undertecknad vågar således vördsamligen anhålla,

det behagade Riksdagen för sin del besluta en ombildning af domkapitlen i riket i enlighet med här ofvan framställda förslag samt, i händelse sådant beslut fattas, i underdånighet hos Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga nödiga åtgärder för vinnande af laga kraft derför.

Om remiss till vederbörande Utskott anhålles vördsamt.

Stockholm den 26 Januari 1880.

C. A. Ekstedt.

Ledamot af Riksdagens Första Kammare.
